

**Олександр МОЦИК,**  
*Надзвичайний і Повноважний Посол,  
Посол України в США (2010–2015 рр.)*

## **МІЖНАРОДНІ САНКЦІЇ ПРОТИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ як інструмент тиску та покарання за агресію проти України й інші міжнародні злочини**

*Анотація.* У статті йдеться про міжнародні санкції проти Російської Федерації та їхній вплив на розвиток російської економіки. Автор стверджує, що санкції застосовують для забезпечення міжнародно-правових норм, коли вичерпано всі добровільні погоджувальні заходи врегулювання конфлікту, до якого призвело міжнародне правопорушення. Російська агресія загрожує всій архітектурі європейської безпеки, сформованої на континенті після Другої світової війни за участі США, європейських країн і Радянського Союзу.

Автор статті, Посол України в США (2010–2015), у 2014 році працював з американськими колегами з Державного департаменту, Ради Національної Безпеки, Пентагону та Міністерства фінансів США над наданням допомоги Україні й уведенням санкцій проти Росії. Звернення щодо тиску на Росію задля припинення її агресії та надання допомоги Україні було адресовано також ООН, іншим міжнародним організаціям і фінансовим інституціям. Разом у примусових заходах проти Росії було задіяно понад 40 країн світу.

*Ключові слова:* міжнародні санкції, Російська Федерація, Донбас, Крим, система безпеки, правопорядок.

Перших історично відомих обмежувально-примусових заходів щодо держав було вжито понад дві з половиною тисячі років тому на території Древньої Еллади. Відтоді санкції протягом тривалого часу вдосконалювали. Нині це важливий інструмент тиску й покарання країн-порушниць міжнародного права та прав людини. Із недалекого минулого добре відомі санкції, що їх увели в Сполучених Штатах Америки поправкою Джексона-Веніка до Закону США «Про торгівлю» 1974 року. Ця поправка обмежила фінансові й торговельні відносини Вашингтона з країна-

ми, уряди яких порушували права людини – забороняли чи незаконно перешкоджали вільній еміграції своїх громадян. Вістря цих санкцій було спрямовано проти колишнього Радянського Союзу, а відколи той розпався – здебільшого проти Російської Федерації. Поправка діяла до 2012 року, тоді Президент США Барак Обама підписав так званий Закон Магнітського, який фактично її замінив, ще й увівши проти Москви новий сет санкцій за порушення у сфері прав людини. 20 лютого 2014 року путінська Росія розв'язала неоголошену війну проти України з подальшою незаконною анексією Криму й окупацією частини території Донбасу. Дотепер РФ веде проти України бойові дії. Здійснивши агресію, до якої не один рік готувалася, Москва грубо порушила Статут ООН, Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі, Паризьку хартію для нової Європи, інші базові універсальні й багатосторонні міжнародно-правові документи, розтоптала Будапештський меморандум 1994 року й низку українсько-російських договорів, зокрема Договір про дружбу, співробітництво і партнерство від 31 травня 1997 року та пакет угод щодо тимчасового перебування Чорноморського флоту РФ на території України від 28 травня 1997 року.

Україна свого часу була однією з ініціаторок розроблення й співавторкою резолюції 3314 (XXIX) Генеральної Асамблеї ООН про визначення агресії від 14 грудня 1974 року. Із семи зафіксованих у цьому визначенні дій, кожна з яких окремо є актом агресії, шість безпосередньо стосуються агресії Росії проти України.

Крім того, російська агресія загрожує всій архітектурі європейської безпеки, сформованій на континенті після Другої світової війни за участі США, європейських країн і Радянського Союзу. Із перших днів агресії нова українська влада, яка замінила режим президента-втікача Януковича, намагалася скликати зустріч країн-підписанток Будапештського меморандуму, котрі виступили зі запевненнями (гарантіями) безпеки України в обмін на відмову Києва від третього за величиною у світі ядерного потенціалу. Проте організувати таку зустріч не вдалося через жорстку відмову Російської Федерації, незважаючи на всі потуги України й сприяння в цьому з боку США, Великої Британії та низки інших країн.

Деякий час унаслідок блокування Москви не вдавалося скликати й засідання Ради Безпеки ООН, але коли нарешті це стало можливим, Росія завадила ухваленню відповідної резолюції, яка мала б засудити вторгнення в Україну, містила б вимогу його припинення та закликала б до відновлення українського суверенітету й територіальної цілісності.

Тим часом і Київ, і його західні партнери усвідомили, що задіяти інструменти впливу на РФ буде можливо лише з боку окремих держав і тих міжнародних організацій, рішення яких Москва заблокувати не в змозі.

Відповідними інструментами впливу й одночасно покарання стали міжнародно-правові санкції США, ЄС і деяких інших держав, а також політична ізоляція РФ, зокрема вигнання її з групи країн Великої вісімки (G8) та Парламентської асамблеї Ради Європи, а також припинення співпраці з ЄС і НАТО.

Міжнародне право визначає санкції як індивідуальні або колективні примусові заходи, ужиті проти держави-порушниці з метою припинення її неправомірного поведіння чи покарання за таке поведіння [2]. Санкції застосовують, аби забезпечити дотримання міжнародно-правових норм, коли вичерпано всі добровільні погоджувальні заходи врегулювання конфлікту, до якого призвело міжнародне правопорушення.

Саме така ситуація склалася у зв'язку зі вторгненням Росії в Україну. Москва, добре усвідомлюючи, що коїть міжнародний злочин, поводи́ла себе зухвало й цинічно, повністю ігнорувала заклики світового співтовариства, передусім США та ЄС, утриматися від застосування сили, од дій, які загрожували б суверенітету й територіальній цілісності України, відмовлялася взагалі розмовляти з Києвом і ухилялася від предметних обговорень на тему України із Заходом. Водночас дислоковані в Криму й додатково перекинуті з території РФ російські війська, зокрема сумнозвісні «зелені чоловічки», розширювали плацдарми агресії, захоплюючи збройним шляхом українські військові частини й адмінбудівлі та використовуючи як щит цивільне населення – жінок і дітей, щоби повністю контролювати півострів та втілювати подальшу незаконну анексію.

Україна не була членкинею НАТО, тож не могла розраховувати на Статтю 5 Північноатлантичного договору, підписаного у Вашингтоні 4 квітня 1949 року. Проте Київ однаково звернувся до США, ЄС, деяких інших країн Заходу й держав-членкинь Альянсу з проханням змусити Росію припинити вторгнення й одночасно надати Україні всіляку можливу політичну, військово-технічну та фінансово-економічну допомогу, а також увести проти Москви якнайжорсткіші санкції, зокрема від'єднати її від системи SWIFT. Звернення про надання допомоги Україні й тиск на Росію з метою припинення її агресії було адресовано також ООН, іншим міжнародним організаціям і фінансовим інституціям.

Тоді я був Послом України в США й уже з 20-х чисел лютого 2014 року мало не ночував у Державному департаменті, Раді національної безпеки, Пентагоні та Міністерстві фінансів США, працюючи з американськими колегами над наданням допомоги Україні й введенням санкцій проти Росії. Користуючись нагодою, хотів би в цьому контексті добрим словом згадати тодішніх помічницю Державного секретаря США Вікторію Нуланд, координатора санкційної політики Держдепу Деніела Фріда, за-

ступницю помічника Міністра оборони США Евелін Фаркас. Їхня роль у виробленні й імплементації політики щодо надання допомоги Києву та покарання Росії за її агресію проти України була дуже вагомою.

Коли було вичерпано можливості налагодити з Москвою діалог, зокрема протягом двох спеціально скликаних засідань Ради Безпеки ООН 1-го й 3-го березня 2014 року, тодішній Президент США Барак Обама своїм виконавчим декретом започаткував санкційний режим проти Москви. Обмеження було введено проти фізичних осіб і структур, «відповідальних за порушення суверенітету й територіальної цілісності України чи за крадіжку активів українського народу».

17 та 20 березня 2014 року виконавчими декретами Президента Обами було введено наступні два раунди санкцій. Так, зокрема, Сполучені Штати відреагували на бутафорський референдум у Криму, який організувала РФ, та на брутальне рішення Державної думи Росії щодо спроби незаконної анексії півострова. Ці санкції було додатково поширено на низку фізичних осіб і російських структур, задіяних у незаконній анексії Криму. Імплементуючи зазначені виконавчі декрети, США крок за кроком нарощували на Росію дипломатичний і фінансовий тиск. Під санкції потрапили 14 компаній військово-промислового комплексу, топові чиновники й олігархи з близького оточення Путіна, шість найбільших банків і чотири енергетичні компанії. Крім військової сфери й енергетики, обмежувальні заходи зачепили також сферу високих технологій і фінансову систему.

Відтак санкційний тиск переважно поширювали саме на ці чотири сектори: військово-технічний, високих технологій, енергетичний і фінансовий. Станом на середину вересня 2014 року під обмежувальними заходами перебували вже 37 політиків, 4 бізнесмени та 36 російських компаній.

Щоразу, уводячи санкції, США інтенсивно консультувалися з ЄС, щоб уможливити невідкладне синхронне запровадження таких самих покарань із боку Євросоюзу. Це було вкрай важливо, адже режим, сформований спільними зусиллями, виявився значно жорсткішим, ніж будь-який односторонній. У трансатлантичному тандемі Сполучені Штати відігравали роль лідера, закликаючи ЄС до посилення санкцій і водночас розуміючи, що механізм їх погодження в Євросоюзі досить складний, оскільки потребує згоди кожної держави-членкині. Загалом лише США ввели понад 60 раундів санкцій, і частину з них було запроваджено через резолюції Конгресу. Якщо Євросоюз і ввів менше раундів, то не набагато.

Разом у примусових заходах проти Росії задіяно понад 40 країн світу із сумарним ВВП близько 50 трильйонів доларів США (2018 р.). Для порівняння: ВВП Росії того ж таки року складало 1 трильйон 657 млрд доларів США, що ставило її на 12-те місце у світі.

Більшість раундів санкцій було введено за агресію проти України – за Крим, війну на Донбасі, розкрадання українських активів, незаконне будівництво Керченського мосту, захоплення українських військових кораблів у Чорному морі й арешт їхніх екіпажів. Проте Росію також було покарано й за інші грубі порушення міжнародного права – втручання в американські вибори, застосування хімічної зброї на території Великої Британії, тобто отруєння родини Скрипалів, кібератаки, ворожі протиправні дії в усьому світі, зокрема постачання зброї режиму Башара Асада. Своєрідним покаранням стало й знищення в Сирії значної кількості бойовиків «Приватної військової компанії Вагнера». Було введено санкції проти російських і деяких компаній третіх країн, які порушують санкційний режим, що його Сполучені Штати встановили щодо будівництва російського газогону «Північний потік 2» як такого, що в контексті України є елементом гібридної війни.

Обмежувальні заходи застосовують також до тих російських компаній, які порушують санкції США та ЄС проти інших країн. Зокрема, 3 лютого 2020 року Сполучені Штати запровадили, згідно із Законом про нерозповсюдження зброї масового ураження, санкції проти трьох підприємств російського ВПК – Кумертауського авіаційного виробничого підприємства, що виробляє вертольоти для російських ВМС; військово-промислової корпорації «НВО машинобудування», яке займається розробкою і виробництвом бойових комплексів із крилатими ракетами; і Конструкторського бюро приладобудування імені Шипунова в Тулі, що розробляє зенітно-ракетні комплекси «Панцир-С». У зазначеному вище законі йдеться про поширення заборони поставок товарів, які можуть сприяти створенню зброї масового ураження, в Сирію, Іран і КНДР.

Санкції встановлюють низку системних заборон, обмежень і покарань як для окремих фізичних осіб, так і для урядових та неурядових структур, діяльність яких призвела до злочинів та інших порушень міжнародного права. Зокрема, було заборонено в'їзд до США та ЄС і заморожено активи численних російських політиків, поміж яких – майже всі члени уряду й керівництво Адміністрації Президента Росії, вище військове командування, керівник ГРУ та виконавці отруєння Скрипалів, військові, причетні до захоплення українських військових суден у Чорному морі й арешту їхніх екіпажів у листопаді 2018 року, керівники найбільших державних компаній і банків, олігархи з оточення Путіна, громадяни України, які стали на бік ворога й допомогли агресору окупувати Крим, верхівці так званих ДНР/ЛНР, що насправді є окупаційними адміністраціями Росії, та деякі інші фізичні особи. Було введено санкції проти батальйонів «Спарта», «Сомалі», «Зоря», «Оплот», «Кальміус», «Смерть», які Москва сформувала на окупованих територіях Донбасу.

Уряди США, Канади, деяких інших західних країн, а також усіх держав-членів ЄС заборонили своїм посольствам у Росії видавати візи жителям Криму. Візи зазначених держав кримчани можуть отримати лише в дипломатичних установах цих країн в Україні.

Із держав Заходу було видворено понад кілька сотень російських дипломатів, а насправді представників спецслужб, які займалися шпигунською та підривною діяльністю проти країн перебування. Тільки за отруєння Скрипалів 29 країн вислали загалом понад 150 дипломатів і співробітників диппредставництв, зокрібно США – більш ніж 60 осіб, Велика Британія – 23. Державний департамент заніс до так званого чорного списку вже згадану «Приватну військову компанію Вагнера», бойовики якої здійснили чимало злочинів на Донбасі, а зараз сіють смерть у Сирії, Лівії, про що недавно зробив заяву Президент Туреччини Ердоган, та низці інших країн. До того ж списку потрапили підконтрольні олігархові Пригожину – власникові «ПВК Вагнера» та, як його називають, «особистому кухареві Путіна» – компанія «Конкорд», ресурси якої задіяно у фінансуванні операцій спецслужб, і «Агентство інтернет-досліджень» – фабрика тролів, що втручалася в президентські вибори США.

Що ж стосується підсанкційних російських компаній, то йдеться передусім про майже всі найважливіші концерни ВПК, зокрема «Оборонпром» (виробляє вертольоти, авіаційні двигуни), Об'єднана авіабудівельна корпорація (військові транспортні літаки), «Сіріус» (військові програмні продукти, автоматизовані й інформаційні системи, теле- та відеотехніка), «Станкоінструмент», «Алмаз-Антей», «РТ-Хімкомпозит», «Калашніков», «Базальт» (виробник авіабомб), «Тулський збройний завод», «Технології машинобудування», «Уралвагонзавод» (виробництво танків), НВО «Високоточні комплекси».

Американським компаніям заборонено продавати Росії високотехнологічні товари, які можуть посилити боєздатність армії агресора, а Міністерству оборони США заборонили виділяти засоби на військову співпрацю з РФ. Зупинено також дозволи на ліцензування експорту в Росію товарів і послуг військового призначення.

Міністерство торгівлі США ввело санкції проти 12 російських компаній за матеріальну підтримку ракетної програми Ірану й допомогу «зловмисним російським суб'єктам у кіберпросторі», які задіяно в гакерських атаках на США.

Під санкціями перебувають найбільші російські банки, зокрема «Сбербанк Росії», ВТБ, «Внешкекономбанк», «Газпромбанк», «Россельхозбанк».

В енергетичному секторі під санкції потрапили теж майже всі найбільші компанії – «Роснефть», «Лукойл», «Транснефть», «Сургутнефтегаз», газова компанія «Новатек». Уведено заборону на інвестиції в енергетичний і

транспортний сектори Росії, а також на видобуток на її території нафти й газу. Європейським компаніям заборонено не лише постачати обладнання, а й надавати фінансові послуги російським підприємствам із зазначених вище секторів. Зокрема, заборонено постачати обладнання для глибинного видобування нафти й газу, розробляння арктичного шельфу, бурові платформи, обладнання для горизонтального буріння, підводне та морське обладнання для роботи в Арктиці тощо. Заборонено фінансування «Роснефті», «Транснефті» й «Газпромнефті».

Під санкції потрапили російські компанії, які будували незаконний Керченський міст; було повністю заборонено інвестиції в Крим і Севастополь.

Отже, санкції покривають значну частину найбільших компаній у найважливіших секторах економіки Росії, а також стосуються майже всього найвищого цивільного й військового керівництва та наближених до Кремля олігархів.

Чи є санкції ефективними? Чи справді Росія розплачується за свою авантюристичну політику, за агресію проти України, за свої злочини в Сирії, Лівії, за підривні дії проти ЄС і США? Офіційна путінська пропаганда каже, що ні. Ба більше, бравурно заявляє, що санкції допомагають російській економіці й сприяють задіянню внутрішніх резервів, однак такі запевнення – очевидна дезінформація. Збитки від санкцій, безсумнівно, значно більші, ніж можливий, хоч і не доведений, позитив. Але така дезінформація розрахована на внутрішнього споживача, на населення Росії, бо потрібно якось приховувати від народу, що той потерпає від авантюристичної політики своєї влади. Насправді ситуація зовсім не оптимістична, і це підтверджує, зокрема, статистика. Санкції разом із падінням цін на енергоносії, насамперед нафту, та загалом із безвихідною моделлю розвитку економіки завдають Росії серйозної шкоди. До війни проти України російська економіка за 2010–2014 роки, тобто за 5 років, виросла на 15%, а в період, коли санкції почали давати ефект – за 2015–2019 роки, тобто теж за 5 років – лише на 2,9%. Це означає, що нині агресія вже коштує Москві понад 10% ВВП. Виявляється, без західних високих технологій і сучасного високотехнологічного обладнання Росії досить скрутно. Погано без співпраці із Заходом і у фінансовій сфері. Такі гігантські природні ресурси – і такі мляві темпи розвитку економіки. Тут ідеться швидше не про розвиток, а про стагнацію. Якщо порівняти зі щорічним зростанням світової економіки (3–4%), а надто з ростом ВВП таких країн, як Китай та Індія, до чиеї вагової категорії РФ себе зараховує (6–8%), то стає зрозуміло, що відставання Росії в розвитку тільки зростатиме, передусім у сфері високих технологій, і їй ніколи не вдасться надолужити згаяне, власне й через санкції, які наклав Захід.

Без сучасних західних технологій становище військово-промислового комплексу досить складне. Добре відомо, що Радянський Союз «підживлювався» новими розробками Заходу й у цьому «підживленні» військово-технічне та промислове шпигунство мало велику вагу. Нині, коли Росії санкціями й висиланням численних шпигунів, що працювали під дипломатичним дахом, багато в чому перекрили канали отримання відповідних високих технологій та обладнання, деякі з програм переозброєння Москва заморозила, інші втілює із серйозним порушенням графіків і на значно нижчому якісному рівні, що стримує темпи нарощування потужності російської військової машини. Воно й не дивно, бо одна справа – діставати необхідні технології легально й оперативно, та зовсім інша – утратити таку можливість і намагатися придбати їх незаконно чи напівлегально через треті країни, утрачаючи значно більше коштів і часу, або взагалі замінювати відповідні технології та оснащення застарілими іноземними аналогами чи ще менш якісною продукцією власного виробництва. До речі, Москва в цьому контексті потерпає також від українських санкцій, а надто військово-космічна й авіаційна галузі та деякі інші сектори ВПК. Можна простежити підвищену аварійність у відповідних російських проектах, участь України в яких припинено, як-от запуск військових ракет чи ракет-носіїв для виведення штучних супутників на навколоземні орбіти.

Перспективи розвитку російської економіки на наступні роки так само туманні й невтішні, як і реалії сьогодення. Одні російські незалежні експерти зазначають, що в 2020 році зростання ВВП буде близьким до 0%, інші, не такі песимістичні, – трохи понад 1%. Коментуючи вплив санкцій, російський економіст Ігор Ніколаєв наголошує: «Головне зло полягає в тому, що санкції формують високий ступінь економічної невизначеності, а це гальмує інвестиції» [1]. Такими ж невтішними є прогнози міжнародних експертних агенцій. Рейтингове агентство «S&P» зазначає, що російський ВВП у доларовому еквіваленті протягом 2023 року залишатиметься на 14% нижчим за рівень 2014-го. Якщо у 2014 році, теж не вельми успішному, адже тоді вже починали впливати санкції, ВВП становив 2 трлн 82 млрд доларів США, то у 2023-му його прогнозують на рівні 1 трлн 786 млрд [3].

Отже, санкції діють – Росія платить ціну. Тому важко погодитися з деякими європейськими політиками, які заявляють про неефективність цих обмежувальних заходів і пропонують їх зняти. Очевидно, що Кремль дуже хотів би, щоби така думка стала превалювати на Заході, і над цим інтенсивно, як то кажуть, 24/7, працює сам Путін, російська дипломатія, гігантська пропагандистська машина та спецслужби, зокрема й за допомогою залучення для цього право- та ліворадикальних рухів європейських країн.

Насамкінець хотів би зробити деякі висновки, які, звичайно, відображають лише мою думку.



1. Усі санкції, що їх запровадили Сполучені Штати, ЄС та інші країни за агресію Росії проти України й за інші злочини та грубі порушення міжнародного права, є правомірними каральними й примусовими заходами, вони спрямовані на відновлення суверенітету та територіальної цілісності України, припинення агресивної політики Москви, покарання за вчинені злочини. Санкції накладають із метою примусити Росію поважати основоположні принципи й норми міжнародного права й міждержавного співжиття. Тому істеричні заяви Кремля про русофобію, які звучать мало не після кожного нового раунду санкцій, є безпідставними.

2. Санкції – дієвий інструмент впливу на Росію, адже вони, безперечно, стримують агресивність Кремля, сповільнюють розбудову мілітарної машини, гальмують розвиток російської економіки та є однією з причин її стагнації протягом останніх років – усього часу агресії проти України. Заяви Москви про протилежне – це обман, орієнтований на одурманення російського населення. Упродовж усього санкційного періоду Кремль прагне будь-що-будь вийти з-під обмежень, повернутися в G7 і відновити відносини із Заходом, не виконавши водночас жодного положення Мінських домовленостей, не повернувши Україні Криму та Донбасу й узагалі не змінивши своєї агресивної політики на міжнародній арені. Останні приклади цьому – зліплені в Москві одіозні «Дванадцять кроків урегулювання конфлікту в Україні», озвучені на останній Мюнхенській безпековій конференції, і нещодавня заява Міністра закордонних справ Росії Лаврова про необхідність відновлення співпраці між ЄС і Євразійським союзом.

3. Якби Україна була залишена наодинці з агресором, без допомоги Заходу, нам було б неймовірно складно вижити й невідомо, яким було би сьогоднішня. У цьому контексті Київ має завдячувати нашим партнерам, передусім США та ЄС.

4. З іншого боку, якби на самому початку військового вторгнення Росії в Україну було негайно запроваджено значно жорсткіші й усеохопні, «зубодробильні» санкції, можливо, і сама Україна, і наші західні партнери мали би менші втрати та загрози з боку Москви, аніж нині. Чимало експертів вважають, що одна офіційна заява Заходу про намір скасувати для Росії платіжну систему SWIFT могла б куди ефективніше охолодити агресивну сверблячку Кремля, ба навіть зупинити агресора значно раніше.

5. Але історія не терпить слова «якби». Слід зрозуміти, що Путін не змінив наміру щодо України, а саме – знищити українську державність. Його постійні заяви, що російський і український етноси – то єдиний народ, а українство вигадали поляки з австрійцями, тільки підтверджують незмінні плани Кремля уярмити Україну назад у цілковиту залежність од Москви, як це тривало майже 350 років – за часів Російської імперії та Радянського Союзу. Не змінилися наміри Росії також щодо підривання єдності й ста-

більності Євросоюзу та трансатлантичної солідарності, унесення розколу в американське суспільство. Наразі санкції – чи не єдиний ефективний стримувальний чинник агресивної політики Москви. Перехід од них до стратегії умиротворення агресора був би великою помилкою. Свого часу Росію умиротворявали під час її агресії проти Грузії, що згодом дало Путіну змогу сподіватися на безкарність за його війну проти України.

Відзначаючи зусилля Президента Франції Емманюеля Макрона в примушенні Росії до виконання Мінських домовленостей, треба зауважити його бентежне прагнення повернути Путіна до кола європейських лідерів, а Росію – до тих структур, із яких її вигнали за агресію проти України. Сумно, що Москва повернулася в Парламентську асамблею Ради Європи, у якій не гідна бути, позаяк не відповідає критеріям членства. Тому санкції аж ніяк не можна послаблювати, навпаки, їх слід посилювати, аж доки Росія, груба порушниця міжнародного права, не піде з України. Кремлівська цинічна практика – називати біле чорним і чорне білим, зокрема із жертви агресії робити злочинця, а на себе примірювати тогу миротворця, має відійти в минуле. І це можливо, якщо за кожне наступне нахабне порушення міжнародного права Москва платитиме належну ціну. Росія розуміє лише силу й безкомпромісну мову. Лише з непохитною політичною волею та в монолітній єдності Захід позбавить Путіна шансів на успішну агресію та змусить Росію поважати той міжнародний правопорядок і систему безпеки, яку було встановлено після Другої світової війни, зокрема на Європейському континенті.

А взагалі слід розуміти: попри важливість санкційного режиму, тільки коли Україна матиме сильну економіку, послідовно орієнтуватиметься на Європу та її цінності, матиме потужні збройні сили, ми обов'язково повернемо окуповані Донбас і Крим.

1. *Николаев И.* Проклятая неопределенность. Почему в этом году в России не будет экономического роста [Электронный ресурс] // Forbes. 25.01.2020. Режим доступа: <https://www.forbes.ru/biznes/391795-proklyataya-neopredelennost-pochemu-v-etom-godu-v-rossii-ne-budet-ekonomicheskogo>
2. *Тимченко Л.Д.* Міжнародне право: навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2007. С. 140.
3. S&P предсказало России застой и новую девальвацию рубля [Электронный ресурс] // finans.ru. 20.01.2020. Режим доступа: <https://www.finanz.ru/novosti/valyuty/s&p-predskazalo-rossii-zastoy-i-novuyu-devalvaciyu-rublya-1028828636>

**Oleksandr MOTSYK,**  
*Ambassador Extraordinary and Plenipotentiary,  
Ambassador of Ukraine to the USA (2010–15)*

**INTERNATIONAL SANCTIONS  
AGAINST THE RUSSIAN FEDERATION:  
An Instrument of Pressure and Punishment  
for Its Aggression against Ukraine  
and Other International Crimes**

*Abstract.* The article describes international sanctions against the Russian Federation as an instrument of pressure and punishment for its aggression against Ukraine and other international crimes. The author asserts that sanctions are used to enforce international legal norms when all voluntary conciliation measures of resolving a conflict caused by an international delinquency are exhausted. The Russian aggression endangered the whole European security architecture formed after World War II with the meaningful participation of the US, European countries, and Moscow, then the Soviet Union.

As Ambassador of Ukraine to the USA in 2010–15, the author of the article worked in 2014 with his American colleagues from the State Department, National Security Council, Pentagon, and US Department of the Treasury on the provision of support to Ukraine and imposition of sanctions on Russia. Appeals to exert pressure on Russia to stop its intervention and to provide assistance to Ukraine were also addressed to the UN, other international organisations, and financial institutions. More than 40 states have joined the anti-Russian sanctions.

The author underscores that sanctions can in no case be reduced; rather, they should be made tougher until Russia withdraws its troops from Ukraine and stops flagrantly violating international law. If Western states have a unified position and political will, Russia will be compelled to respect the international order and security system formed by the international community after World War II, particularly in Europe.

The author emphasises that despite the importance of sanctions, it is not until Ukraine has a robust economy, consistent alignment with Europe, European values, and a powerful military that it will regain control over the occupied Donbas and Crimea.

*Keywords:* international sanctions, Russian Federation, Donbas, Crimea, security system, law and order.